

INTERNATIONAL GEODIVERSITY DAY

6 EKİM ULUSLARARASI JEOÇEŞİTLİLİK GÜNÜ: TÜRKİYE’NİN EŞSİZ JEOÇEŞİTLİLİĞİNE SAHİP ÇIKALIM

UNESCO tarafından 2021 yılında düzenlenen 41. Birleşmiş Milletler Genel Konferansı’nda kabul edilen önerge ile her yıl 6 Ekim günü “ULUSLARARASI JEOÇEŞİTLİLİK GÜNÜ” olarak kutlanmaya başlanmıştır.

UNESCO tarafından 2021 yılında düzenlenen 41. Birleşmiş Milletler Genel Konferansı’nda kabul edilen önerge ile her yıl 6 Ekim günü “ULUSLARARASI JEOÇEŞİTLİLİK GÜNÜ” olarak kutlanmaya başlanmıştır. Bu günün temel amacı, insanları bir araya getirerek yer yüzünün kayaçlarını, minerallerini, fosillerini, topraklarını, yer şekillerini ve jeolojik süreçlerini kapsayan jeoçeşitliliğin insanlık için taşıdığı yaşamsal önemi hatırlatmaktadır.

Uluslararası Jeoçeşitlilik Günü;

- Jeolojik çevre ile tüm canlılar arasındaki yaşamsal bağı görünür kılmak,
- Toplumun jeoçeşitliliğe sahip bir gezegende yaşamaktan nasıl faydalandığının ve je-okaynaklarının sürdürülebilir kullanımının

ve jeomirasının korunmasının öneminin anlaşılmasını teşvik etmek,

- Jeoparklar, dünya mirası alanları, korunan alanlar ve jeositler oluşturmayı ve yönetmeyi amaçlayan tüm program ve projelerin geliştirilmesini desteklemek, kültürel, arkeolojik ve tarihi öneme sahip alanlarla yakın bağları vurgulamak,
- Jeoparklar ve jeositlerin korunarak yerel kalkınmaya katkı sağlamasını teşvik etmek,
- Yerbilimleri eğitimi yoluyla insanlığa kaynak çıkarma, doğal afetlerin önlenmesi ve risklerinin azaltılması ile iklim değişikliğinin olumsuz etkileri ile biyoçeşitlilik kaybının azaltılması konusunda çözümler sunmak,

- Bilim toplulukları, araştırma kurumları, akademiler, sanayi, hükümet ve sivil toplum kuruluşları arasındaki faaliyetleri koordine ederek jeoloji bilimleri, araştırma-geliştirme ve eğitim alanlarında uluslararası iş birliğini geliştirmek,
- Genç öğrencileri, özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki kız öğrencileri yükseköğretime ve ileri eğitime çekmenin bir yolu olarak jeoloji bilimlerindeki çeşitli mesleki kariyerleri teşvik etmek.

UNESCO, 2023 yılındaki kutlamalarda “Jeoçeşitlilik Herkes İçindir” temasını benimsemiş, jeoçeşitliliğin dünyanın her köşesinde tüm insanların yaşamını doğrudan etkilediğini vurgulamıştır.

Türkiye, jeolojik konumu nedeniyle dünyanın en zengin jeoçeşitliliğine sahip ülkelerinden biridir. Yer kabuğunun farklı jeodinamik süreçlerinin kesişiminde yer alan Anadolu, milyonlarca yıllık evrim sürecinin bıraktığı eşsiz izlerle adeta bir “doğa laboratuvarı” niteliğindedir. Kapadokya’nın volkanik peribacaları, Pamukkale’nin beyaz travertenleri, Kula-Salihli Unesco Küresel Jeoparkı, Zonguldak Ulusal Kömür Jeoparkı ve Balıkesir İda Madra Jeoparkları, Erzurum Narman Peribacaları, Salda Gölü’nün eşsiz ekosistemi, Nemrut Volkanı’nın krater yapısı ve Munzur Vadisi’nin derin jeolojik formasyonları bu zenginliğin yalnızca bir kısmını oluşturmaktadır. Karadeniz’in kıyı falezlerinden Toroslar’ın karstik mağaralarına, Doğu Anadolu’nun genç volkanik dağlarından Marmara’nın mermer yataklarına kadar sayısız örnek, ülkemizi yalnızca biyolojik değil jeolojik çeşitlilik bakımından da dünya ölçeğinde ayrıcalıklı bir konuma yerleştirmektedir.

Ancak bu büyük zenginliğe rağmen, jeoçeşitlilik değerlerimizin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması konusunda ciddi eksiklikler bulunmaktadır. Gelişmiş ülkelerde jeolojik miras alanları yasal çerçeve ile güvence altına alınırken, Türkiye’de pek çok alan hâlâ korunmasızdır. Uluslararası tanınırlığı yüksek Kapadokya gibi simgesel alanların dahi yoğun yapılaşma baskısı, maden işletmeleri, kontrolsüz turizm ve yanlış arazi kullanımı nedeniyle tehdit altında olması, ülkemizin jeoçeşitliliğe

yaklaşımındaki temel sorunları açıkça ortaya koymaktadır.

Ülkemizde jeolojik miras alanlarının UNESCO Dünya Mirası Listesi’ne aday gösterilmesi ve uluslararası koruma ağlarına dâhil edilmesi yönünde yeterli girişim yapılmamaktadır. Jeositlerin korunması ve jeoparkların sayısının artırılması konusunda ciddi bir stratejik planlama eksikliği göze çarpmaktadır. Ayrıca yerel yönetimlerin ve halkın bu konuda bilinçlendirilmemesi, var olan zenginliklerin fark edilmeden tahrip edilmesine yol açmaktadır.

Türkiye’nin jeoçeşitliliği, yalnızca bilimsel çalışmalar için değil; turizm, eğitim, kültürel kimlik, afet risklerini azaltma ve sürdürülebilir kalkınma açısından da kritik bir öneme sahiptir. Ancak bu potansiyelin değerlendirilebilmesi için doğal alanların yağmalanmasına son verilmesi, yerbilimleri eğitimi ve okuryazarlığı güçlendirilmeli ve toplumun tüm kesimlerinde jeoçeşitliliğe sahip çıkma bilinci geliştirilmelidir.

Çağrımız

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası olarak;

- Jeoçeşitliliğin korunması için gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasını,
- Yerel yönetimlerin jeolojik mirası koruma görevlerinin güçlendirilmesini,
- UNESCO Dünya Mirası Listesi’ne alılabilecek nitelikteki jeolojik alanlarımız için acil girişimlerde bulunulmasını,
- Yerbilimleri eğitiminin güçlendirilmesini,
- Toplumun tüm kesimlerinin jeoçeşitliliğe sahip çıkmasını talep ediyoruz.

Türkiye’nin jeoçeşitliliği yalnızca bilimsel bir değer değil, aynı zamanda kültürel kimliğimizin, ekonomimizin, turizmimizin ve geleceğimizin teminatıdır. Bu zenginliği korumak, hem doğaya hem de gelecek kuşaklara karşı en temel sorumluluğumuzdur.

Saygılarımızla,

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu